

Struktura ličnosti klijenata/ica Savjetovališta za mentalno zdravlje

Momirović Aleksandar, Javorina Tanja, Borovečki-Šimurina Andrea i Orban Mirjana

Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, ZZJZ “Dr. Andrija Štampar”

Uvod

U Savjetovalištu za mentalno zdravlje se u sklopu kompletne obrade obavljaju i psihologijska testiranja klijenata/ica.

Cilj istraživanja bio je utvrditi karakteristike strukture ličnosti klijenata/ica Savjetovališta, posebno s obzirom na njihovu dijagnozu.

Istraživanje je provedeno na uzorku od 124 klijenta/ice, testirana/e kod psihologa u posljednjih 6 mjeseci u Savjetovalištu za mentalno zdravlje u Službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“, i to: 62 klijenta/ice s dijagnozom zlouporaba opojnih droga, 56 s poremećajem ličnosti i 6 s neurozom.

Metode

Primijenjene su sljedeće psihologijske tehnike:

- Test sekvencijalnih („verbalnih“) kognitivnih sposobnosti SR-1 (Momirović i Sučević, 2003),
- Test simultanih („neverbalnih“) kognitivnih sposobnosti SM-7 (Momirović i Sučević, 2002),
- Serija upitnika ličnosti konstruiranih pomoću računala na osnovi kibernetске teorije konativnog funkcioniranja (Prot i Momirović, 1984):

- Alpha – skala neurotske astenije,
- Sigma – skala agresivnih i impulzivnih reakcija,
- Chi – skala konverzivnih neurotskih reakcija,
- Delta – skala disocijativnih reakcija,
- Eta – skala regresivnih reakcija i
- Epsilon – skala introverzije / ekstroverzije

Rezultati

Izračunati su parametri varijabli, matrica interkorelacija varijabli, izvedena je faktorska analiza glavnih komponenti, taksonomska analiza polarnih taksona i kanonička diskriminativna analiza.

Tablica 1. Parametri varijabli izraženi u z-vrijednostima.

	M	SD
SR-1	0.39	0.934
SM-7	0.38	1.028
Alpha	-1.33	1.009
Sigma	-1.22	0.926
Chi	-1.39	1.385
Delta	-1.7	1.736
Eta	-1.28	1.209
Epsilon	0.21	1.205

Legenda:
M- aritmetička sredina
SD- standardna devijacija

Vrijednosti na skalama psihopatološkog ponašanja su značajno ispod populacijskih parametara, što znači da klijenti/ice Savjetovališta za mentalno zdravlje u prosjeku imaju nadprosječan broj psihopatoloških reakcija.

Nađene su niske povezanosti između efikasnosti kontrolnih mehanizama ponašanja (skale psihopatološkog ponašanja) i rezultata na testovima kognitivnih sposobnosti, one su niže nego u općoj populaciji, kao i međusobna povezanost rezultata na testovima kognitivnih sposobnosti, koja je inače bitno viša.

Tablica 2. Korelacije rezultata na testovima kognitivnih sposobnosti i upitniku ličnosti.

	SR-1	SM-7
SR-1	1	0.305
SM-7	0.305	1
Alpha	-0.006	0.099
Sigma	-0.067	0.096
Chi	-0.092	0.04
Delta	-0.034	-0.013
Eta	-0.018	0.075
Epsilon	-0.121	0.039

Faktorskom analizom glavnih komponenti ekstrahirana su tri faktora:

1. faktor je saturiran psihopatološkim varijablama i može se identificirati kao faktor generalne psihopatologije,
2. faktor je definiran mjerama kognitivne efikasnosti, a
3. faktor je saturiran agresivnim i hiperaktivnim reakcijama

Tablica 3. Matrica faktorske strukture varijabli.

	F1	F2	F3
SR-1	-0.026	0.821	-0.221
SM-7	0.086	0.786	0.307
Alpha	0.882	0.03	-0.075
Sigma	0.384	0.01	0.772
Chi	0.933	-0.06	0.021
Delta	0.896	-0.076	-0.003
Eta	0.912	0.006	0.071
Epsilon	-0.474	-0.089	0.727

Taksonomskom analizom polarnih taksona određene su dvije taksonomske dimenzije:

1. taksonomska dimenzija je opća psihopatologija, dok je
2. dimenzija definirana agresivnim i ekstrovertiranim reakcijama, što se inače naziva primarnom agresivnošću, tj. radi se o "zdravoj" agresiji, bez neurotskih elemanata.

Navedene taksonomske dimenzije dobro razlikuju naše klijente/ice s obzirom na uputnu dijagnozu.

Rezultati kanoničke diskriminativne analize ($D=0.42$, $\chi^2=36.227$, $df=16$, $p<0.01$) pokazuju jasne razlike između grupa klijenata/ica po intenzitetu opće psihopatologije.

Zaključak

Može se zaključiti da klijenti/ice Savjetovališta za mentalno zdravlje manifestiraju nadprosječan broj psihopatoloških reakcija, te da postoje značajne razlike između grupa klijenata/ica s obzirom na razlog njihovog dolaska.

Literatura

- Momirović, A. i Sučević, Đ. (2002). *Kognitivni test SM-7*. Zagreb: Lace.
- Momirović, A. i Sučević, Đ. (2003). *Još jedan test šifriranja*. Zagreb: Lace.
- Prot, F. i Momirović, K. (1984). Karakteristike jedne baterije mjernih instrumenata za procjenu konativnih faktora konstruiranih pomoću računala. *Čovek i zanimanje*, 4(29), 10-14.